

AINA MOLL: «L'ESTÀNDARD PARLAT NO VINDRÀ EN DOS DIES»

El bilingüisme, primer pas

Directora general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, Aina Moll s'ha mantingut en un càrrec especialment conflictiu, tot i que assegura que estimulants, amb una barreja de tenacitat, plàcid humor illenc i un discurs moderat i conciliador.

Fúlvia Nicolàs

—**S**embla que els resultats dels últims estudis sobre els graus de coneixement del català al Principat, fets a partir de les dades del cens, han satisfet molt la Direcció General de Política Lingüística.

—De fet, ja els esperàvem, perquè teníem moltes enquestes parcials que ja els indicaven. I el cert és que són francament positius. Si comparem com eren fa cinc anys i com eren fa deu anys...

—El punt que més hi ha destacat és l'augment del percentatge de persones que comprenen el català, que ha pujat del 79,8 per cent, el 1981, al 90,3 per cent actual...

—Sí, perquè és en la comprensió on hi ha perill greu de conflicte social per motiu lingüístic. Si hi ha persones que no comprenen la llengua, el fet de parlar-la vol dir marginar-los, i aleshores és en aquests casos que realment hi pot haver una injustícia. En canvi, si tothom entén la llengua, vol dir que tothom pot parlar-la... i aquests que no en saben parlen la seva, però no es produeix la incomunicació, no hi ha barrera entre les dues, diguem-ne, comunitats lingüístiques. Això és molt important.

—Vol dir que consolida el bilingüisme.

—Bé, però és que, quan en una societat hi ha dues llengües que conviuen, poden passar dues coses. La primera és que uns parlants n'entenguin i en parlin una, i els altres altra, cas en què no hi ha bilingüisme, sinó que sovint hi ha incomprensió i baralles. En l'altre cas el que pot passar, i és el que ens passava, és que tothom en sàpiga una i només una part en sàpiga l'altra. En aquest cas, el bilingüisme no és cap mal, al contrari. Perquè, si no, si vols parlar de monolingüisme, només és possible el monolingüisme de la que sap tothom, i per tant en aquest cas seria monolingüisme castellà. El bilin-



«Amb la democràcia, ha de canviar el sistema de pressió lingüística».

güisme, a Catalunya, és la primera passa cap a una normalització del català, en què el català sigui la llengua normal de comunicació entre tots els catalans.

—¿S'ha detectat un canvi important d'actitud en aquest sector de població castellanoparlant respecte al català?

—Jo diria que un canvi, no, perquè en realitat sempre hi ha estat favorable. En els darrers anys del franquisme ja s'havia fet alguna enquesta, i sempre donava el resultat que la gent de llengua castellana volia aprendre el català i que l'apreguessin els seus fills. El que passa és que, en una primera època, amb l'Estatut i la Generalitat recobrada, hi havia gent que tenia una certa por, com n'hi havia d'altres que en feien una manipulació política i els deien: «Si no sabeu català, us treuran de Catalunya»... Hi va haver una tem-

porada on trobàvem un cert recel per part d'alguns castellanoparlants. Ha quedat clar que ningú no volia això. No hi ha hagut una imposició i han desaparegut els recels.

I ara, de tant en tant hi ha qui diu als immigrants: «Els catalans us parlen en castellà perquè us volen mantenir marginats». I, això, a mi em feia molta por, perquè aquest vici sí que existeix, i no és per això, sinó que és un vici que ve de segles. Però el fet és que s'ho podrien creure. Aquest vici dels catalanoparlants té un doble perill: d'una banda, frena el procés de normalització i, de l'altra, pot ser malinterpretat. Jo confio que no ho serà, i encaminarem tota la acció institucional a evitar que ho sigui, precisament.

—¿Quins són els principals obstacles contra els quals s'enfronta una acció d'aquesta mena?

—Cal lluitar contra una inhibició que és rutinària i que ve de molt lluny, i per tant és difícil de vèncer. També cal fer-ho contra el sentiment d'inseguretat de la gent castellanoparlant que no gosa parlar català perquè no el domina del tot. I és clar, com aquí saben que l'interlocutor sí que parla bé el castellà, s'estimen més no «fer el ridícul»... això és un gran obstacle, del qual els catalans no sempre som conscients.

L'altre gran obstacle és la limitació de mitjans. Una limitació que és molt gran i molt perillosa en el camp de l'ensenyament, perquè resulta que hi ha una gran demanda del català. La Llei de Normalització ja ho diu, que la llengua de l'ensenyament és el català. També diu que en el primer ensenyament són els pares qui hauran de deci-



«No hi ha hagut una imposició, i han desaparegut els recels».

dir la llengua, però aquí ha resultat que els pares castellanoparlants molt majoritàriament volen l'ensenyament en català i el reclamen. La pregunta, quan un nen de quatre anys s'inscriu a l'escola, és si els pares volen l'ensenyament en castellà o en català.

I mira, ara en aquest moment hi ha més nens de quatre anys de famílies castellanoparlants que de famílies catalanoparlants, però la mitjana de respostes és del 58 al 60 per cent de català, entre el 4 i el 6 per cent de castellà, i la resta diuen que els és igual. El cas més gran que conec és a Sant Feliu de Llobregat, de població majoritàriament castellanoparlant, on el 93 per cent dels pares de nens de quatre i cinc anys han triat el català. Això seria una cosa que m'entusiasmaria si tingués prou mestres capaços de fer-ho. Hauríem de reciclar intensament els mestres, entre el quart i el setè d'EGB. Això vol dir diners, i jo penso que s'hauria de pagar a mitges entre el govern central i la Generalitat, i hauríem de tirar endavant. Tinc molt interès que aquest sigui un punt essencial de

les negociacions amb Madrid, perquè és la cosa més necessària.

—*La Llei de Normalització o «Llei del Català» del 1983 es va fixar el termini de dos anys per estar ja plenament en vigor. Ara que ja n'han passat quatre, ¿creu vostè que s'han aconseguit les fites que es fixaren en promulgar-se aquesta llei?*

—La fita era que es faria tot en català, i és clar que no s'ha aconseguit, perquè encara hi ha alguna retolació en castellà, encara reps oficis d'un ajuntament en castellà, i encara ix algun paper de la Generalitat en castellà... per tant, no s'ha aconseguit tot. Aquests terminis o s'han de donar molt llargs, i això no convé, perquè la gent s'adorm, o bé, si en dones de curts, sempre són insuficients. El que sí que és ben segur és que s'ha progressat molt.

—*Una de les crítiques que la «Llei del Català» rebé més immediatament és que no atorga al consell executiu la potestat suficient per fer-la acomplir, i que és, també, una llei molt menys*

«intervencionista» que moltes altres normes legals de la Generalitat.

—Bé, el poder, l'atorga. El que no hi ha és un capítol de sancions. Convé que les lleis tinguin un capítol de sancions que estableixin que, quan no s'acompleixin, passarà una cosa o altra, és clar. En canvi, hi havia un text que deia que la Generalitat podria constituir-se en part en casos de no compliment, i això fou no tan sols impugnat pel govern central, sinó també anul·lat pel Tribunal Constitucional. Unes sancions que impliquessin que deixar de fer tot en català suposaria una multa són impossibles des del moment que ací hi ha dues llengües oficials.

No es pot penalitzar l'ús de castellà, que també és oficial. La Generalitat pot establir que en l'administració autònoma es farà tot en català, però no pot garantir que d'altres administracions, o particulars, també ho facin. A nosaltres ens preocupa més, en aquest moment, defensar el dret dels castellanoparlants al català que no pas defensar a ultrança el dret dels catala-

noparlants. L'única possibilitat de recobrar íntegrament la llengua de Catalunya amb aquest règim de doble oficialitat és que això sigui la voluntat del conjunt de la població catalana, i no només d'una part. I per tenir aquesta voluntat amb nosaltres no volem anar amb imposicions.

—*La pressió en contra compta amb instruments legals molt contundents, també.*

—Sí, però no. Si realment es pogués fer desaparèixer una llengua només amb mitjans legals, ja no en parlariem, d'això, perquè el català ja no hi seria. No és gens fàcil imposar o rebutjar una llengua per mitjà de sentències o de lleis. Naturalment és indispensable un marc mínim, i el tenim; així, no hi ha problema, tot i que les sentències desfavorables poden fer mal. Potser durant un temps hi haurà unes sentències una mica... desviades, desviades per inèrcia, per la inèrcia de tants anys de monolingüisme castellà. Això vol dir que durant un temps hi haurà conflictes, hi haurà sentències, hi haurà recursos, però això durarà uns quants anys, i prou.

—*Vostè ha desqualificat repetidament, de forma pública, les accions directes que la Crida a la Solidaritat i algun altre grup han fet per tal de forçar determinades empreses a la normalització. És una actitud personal i institucional que aquests grups no assumeixen, i que ha determinat, entre d'altres coses, que la Crida exigisca ara la seua dimissió.*

—Sí, en això, l'opinió pública s'hi ha fixat molt, perquè resulta que aquesta mena d'accions, les havíem fetes, i eren un mèrit i un risc que cor-

riem, en temps de Franco, quan el català estava bandejat, i no permetien que hi hagués el català. Ara hi ha un marc legal democràtic que no tan sols autoritza sinó que fins i tot quasi imposa l'ús del català, ara diuen que l'administració va massa a poc a poc, i van i embruten els rètols...

També hi pot haver un senyor castellanoparlant que decideixi anar a embrutar els rètols en català, i arriba un moment en què tot és una pura porqueria. Una falta de civisme total. Una cosa que era lícita quan estàvem dins d'una situació dictatorial ara no ho és. Les lleis són per a tothom, els béns públics, els paguem entre tots, i ningú no té dret a fer malbé els béns públics. Quan ho he dit, els ha sobtat, momentàniament, però confio que ara ja ho han entès. Ja no fan tan sovint les accions, ni hi ha tanta gent disposada a aplaudir. El pas d'una dictadura a una democràcia implica un canvi en les maneres de pressió lingüística.

—*¿Hi ha en aquest moment una col·laboració entre la Generalitat de Catalunya, la Generalitat valenciana i el Consell Interinsular en relació a qüestions lingüístiques? ¿S'ha arribat o es pensa arribar a alguna mena d'acord?*

—Bé, en realitat hi ha una conclusió del Congrés de la Llengua que proposa que, dins del marc dels acords culturals que preveu la Constitució, s'arribi a un acord entre les nostres tres comunitats basat en el model del Tractat d'Unió de la Llengua Neerlandesa. Aquest tractat, que fou signat pels estats de Bèlgica i Holanda, estableix una col·laboració pel que fa a la llengua entre holandesos i flamencs. Allí, aquest

acord crea un miniconsell de ministres entre els responsables de Cultura i Educació de tots dos països, com també una comissió interparlamentària i un Consell de la Llengua format per les entitats científiques de la llengua.

Traduït a la nostra situació, ací es tractaria d'un acord signat entre els tres presidents autonòmics, en el qual entrarien els consellers de Cultura i Ensenyament de les comunitats, una comissió interparlamentària, l'Institut d'Estudis Catalans i les Universitats. Aquest acord s'hauria de tramitar en els tres parlaments autonòmics, i caldria ratificar-lo a les Corts de Madrid. La Generalitat de Catalunya ha assumit aquesta proposta del Congrés de la Llengua, i confiem que també els executius de les altres dues comunitats l'assumiran.

—*¿Què representaria aquest acord?*

—Si realment es fes, suposaria una planificació conjunta del procés de normalització lingüística en tot l'àmbit catalanoparlant. Una planificació conjunta dels estudis sociolingüístics, dels treballs científics... Ni el País Valencià ni les Illes poden renunciar al paper que els correspon en les decisions sobre la llengua i la seva projecció internacional.

—*¿Això inclou alguna mena d'acord també pel que fa als mitjans de comunicació i al català que s'hi empra?*

—Cal anar molt en compte amb la llengua dels mitjans. Els avanços tecnològics fan que la televisió feta en cadascuna de les tres comunitats s'acabarà veient en totes elles. Ara el cas és TV3, i una de les preocupacions que tenim a les Illes és que el prestigi de la televisió, que en aquest cas imposa

**CONFERÈNCIA
LOCAL
CASTELLÓ**

**UNITAT DEL
POBLE 
VALENCIA**

**9 d'OCTUBRE
SOPAR-ACTE POLITIC**

**UNITAT DEL
POBLE 
VALENCIA**

Dies 3 i 4 d'Octubre.
Al Centre Municipal de Cultura.
Debat al voltant de les ponències
d'organització, política municipal, i
normalització lingüística.

Organitza: Col·lectiu UPV-Castelló

Més informació Tel. (964) 21 64 39

NOTA: Es facilitarà l'entrada a simpatitzants i amics.

Dijous 8 d'octubre a les 22,00 nit, a l'Hotel Europa de València. Amb la presència de dirigents dels partits nacionalistes d'esquerra de l'Estat i membres de la candidatura europea «Esquerra dels Pobles», Mario Onaindia i Vicent Ventura.

Reserva tiquets, fins dia 5 octubre telefonant al 331 50 05 (preu 1.500 ptes).

ORGANITZA: COORDINADORA VALÈNCIA-CIUTAT.

Els taulellers, al contraatac

Quan l'empenta italiana exigeix un esforç i un contraatac des del sector tauleller valencià, les primeres respostes ja han demostrat que no tots els sectors interessats s'hi apunten.

A. V.

abundants col·loquialismes barcelonins, pot acabar generant a les Illes un menyspreu de la llengua pròpia.

S'haurà d'arribar a algun acord pel que fa a la llengua parlada, fent un grup de treball científic amb participació dels mitjans de comunicació, a fi d'arribar a un català parlat que ningú no discuteixi. És cert que del Primer Congrés de la Llengua en va sortir el català escrit, però també ho és que, des de la seua celebració, calgué esperar el 32, any en què es publicà el diccionari i que Mallorca i el País Valencià acceptaren les normes ortogràfiques. És un procés llarg.

—¿Podria precisar alguns aspectes del que es podria fer conjuntament en el camp de la política lingüística?

—La política lingüística no es pot copiar, però hi ha trets comuns, com els cartells de lèxic, o les campanyes de normalització. Hi ha molt de material intercanviable, i de l'altre en què, tot respectant les variants dialectals, un treball conjunt permetria estalviar molts diners i molta feina. El llenguatge administratiu és un altre dels camps on es podria treballar conjuntament, per no parlar de la formació del professorat, el material didàctic, el reciclatge d'ensenyants... Una altra qüestió important és l'homologació dels títols, que ara estem pendents que s'accepti, tant pel que fa a alumnes com pel que fa a professorat.

—¿En quina manera tot el muntatge olímpic pot generar una pressió contra la normalització del català? ¿O, per contra, de quina manera pot contribuir a la projecció internacional d'aquesta llengua? ¿Quina serà la seua presència als Jocs Olímpics del 92?

—El problema ve de lluny, i és que tradicionalment s'ha identificat Espanya amb una sola llengua. Però Estat de les autonomies vol dir que cadascuna d'aquestes hauria de tenir competències exclusives en temes culturals, i que el govern central hauria de tenir la mateixa preocupació per difondre el català, el gallec o el basc que el castellà. A la pràctica, però, no és així, i si es manté aquest enfocament, és evident que amb ocasió dels Jocs Olímpics es farà una pressió important contra el català. Des de Catalunya, però, tenim clar que el català ha de tenir un paper important als Jocs, una de les missions dels quals hauria de ser, precisament, donar-li projecció internacional. Si des de fora ve una pressió, per inèrcia, contra la normalització, a Catalunya hi haurà la resistència pacífica dels que diran que Catalunya i Barcelona, la seva capital... parlen català. □

El gran esforç realitzat des d'Itàlia, tant per part de l'Associació d'Empresaris Taulellers com dels Instituts Nacionals de Comerç Extern, per tal d'introduir els productes ceràmics a

una minuciosa descripció de les construccions modernistes als Països Catalans en les darreries del segle XIX i principis del XX, quan la fusió ceràmica-arquitectura fou decisiva en la conformació d'un nou estil.

El finançament d'aquest *Manual* ha estat a càrrec de la Diputació de Cas-



Josep Lluís Porcar, amb Francesc Solsona, en la presentació del «Manual».

mercat nord-americà ha obligat el sector tauleller a passar al contraatac en la seua política de promoció.

La darrera iniciativa de la indústria taulellera ha estat l'edició, per part del Patronat de l'Institut de Tecnologia Ceràmica de la Diputació de Castelló, del llibre *Manual-guía técnica de los revestimientos y pavimentos cerámicos*. Amb una presentació exquisida —29 milions de pessetes de pressupost, 4.700 exemplars, 565 fotografies, 496 pàgines i una completíssima documentació tècnica amb profusió gràfica— el llibre pretén ser alhora una promoció del producte tauleller fet País Valencià i una mostra dels darrers dissenys industrials i materials de tecnologia punta.

El director de l'Institut de Tecnologia Ceràmica, Josep Lluís Porcar, assenyala en la presentació de l'obra que s'ha tardat un any a elaborar un text que ressalta el paper de la ceràmica al procés conformador de l'arquitectura, des de l'alicatet àrab del segle XIV fins a les darreres aplicacions, passant per

telló, l'Impiva, diverses empreses privades i el mateix Institut. Paradoxalment, un dels principals beneficiats amb el projecte, l'Associació d'Empresaris de la Indústria Ceràmica i Paviments —ASCER—, s'ha inhibit de participar-hi. Si manté aquesta posició, quedaria en suspens un altre programa que té en projecte l'Institut: la realització d'un ampli estudi qualitatiu de mercat, sobre cinc països i a quatre anys vista, amb intenció d'analitzar factors tan decisius per al sector com ara l'estructura del mercat, l'evolució del disseny i les tendències estètiques, la implantació de cursos de formació i *marketing*, i l'elaboració d'un *planing* de promoció.

Així mateix, de l'estudi es desprén que, realitzant una comparació de costos, el material ceràmic és actualment el més barat del mercat. Amb tot, mentre Itàlia ven el metre quadrat de material a 7,6 ecus/m², l'Estat espanyol ho fa a 4,5 ecus/m², fet que proporciona uns ingressos superiors per a la indústria italiana. □